

# Formování českého stranického systému

Pavλίna Langerová

## posudek diplomové práce

Jak název práce napovídá a úvodní vymezení tématu potvrzuje, práce se má zabývat „formováním českého stranického systému v letech 1943-1945“. Již samotné stanovení hypotézy v tomtéž úvodu ale signalizuje nejistotu v základním pojetí práce a jejím koncipování. „Pracovní hypotéza práce je, že exilová interakce mezi dvěma exilovými centry měla klíčový vliv na pozdější stranické uspořádání.“ Takto nastavená hypotéza výrazně posouvá a po mém soudu míjí původní záměr a stanovené téma. Soustředění se na exilová centra limituje pozornost autorky vzhledem k domácí stranické politice, respektive jejímu latentnímu přežívání v deformovaném systému (příslušníci jaké stranické minulosti se angažovali v nových strukturách?); exilová centra byla od počátku budovaná na československém politickém půdorysu (sledovány měly být české stranické elity); není zřejmé a přesvědčivě zdůvodněné, jak interakce mezi dvěma exilovými centry souvisí s vnitřními procesy nově se formujících stranických struktur; jako nejproblematictější vidím hledanou souvislost mezi interakcí napříč centry a vlivem této interakce na *pozdější* stranické uspořádání. Obávám se, že přístup autorky je primárně určován právě vědomím poválečného vývoje a snahou o postižení procesů, které k tomuto výsledku vedly, ale tyto procesy nejsou sledovány z pohledu formování stranických struktur. Příklady pro tento problematický přístup můžeme sledovat v různých kapitolách a rovinách zpracování.

Výchozí teoretický základ je postaven na přehledné aplikaci prací Sartoriho a Capoccia, ale opět se ve své podstatě míjí se záměrem. Nejen, že je sporné, zda rozložení stranického spektra meziválečného Československa představovalo podle této typologie definovaný polarizovaný pluralismus (s. 14n), když zároveň autorka vyvozuje, že „první republika selhala v demokratickém směru“ (s. 18), ale především tyto teoretické rámce Langerová vůbec nebo zcela nedostatečně propojuje s klíčovým tématem formování stranického systému za války. To zůstává jakoby stranou i v pasážích, které jsou mu bezprostředně věnovány. Když se autorka soustředí na časovou etapu, již sama nastavila, pak jak ve fázi popisu, tak ale také v analýze zůstává ve skutečnosti zaujata řešením problematiky širšího politického systému, nikoli systému stranického. Jestliže Langerová popisuje chod jednotlivých orgánů zahraničního exilu, pak z toho eo ipso nevyplývá hledaný stranický kontext, který nadto spíše tají, než demonstruje. Stranickou příslušnost jednotlivých reprezentantů Státní rady se tak čtenář nedozví, jak by se dalo očekávat, jako prvořadou informací, ale mimochodem, v biogramech pod čarou. Plná pozornost je věnována popisu orgánů a jejich fungování (Státní rada), popisu jednání na mezinárodní úrovni mezi J. V. Stalinem a E. Benešem, popisu dokumentů, které jsou až důsledkem sledovaných procesů (Košický vládní program), zatímco rozbor stranického spektra je omezen na schematickou charakteristiku na čtyřech stranách

(25-28). Jistěže širší kontext je podstatný pro orientaci ve sledovaném tématu, ale nemůže jej sám o sobě ani vysvětlit, tím méně nahradit. Vážným problémem práce tak zůstává skutečnost, že samotný proces formování českého stranického systému v letech 1943-1945 není rozebírán z pohledu politických stran – jejich struktur, činitelů, programů - coby objektu analýzy, ač takto bylo stanoveno téma.

Autorka se k němu přibližuje jaksi „z druhé strany“, prostřednictvím obecnějších komentářů a hodnocení. Pokud převezmeme její optiku zpracování, pak samo o sobě je hodnotné ve své přehlednosti, autorka věnuje pozornost podstatným okolnostem, událostem a dokumentům, zasazuje je do vhodného časového propojení a logicky popisuje tento vývoj. Tyto výchozí aspekty ale, jak uvedeno, nejsou bezprostředně spojeny s vývojem stranického spektra, nebo u nich tato spojitost není dostatečně obhájena.

Je to škoda, neboť v předloženém textu autorka prokázala, že je schopna samostatné práce a přiměřené analytické úvahy. Její příprava a heuristický základ jsou postačující a rovněž literární zpracování textu svědčí o vyzrálosti přístupu.

**Přesto s ohledem na výše uvedené nemohu práci doporučit k obhajobě a naopak navrhuji její přepracování v souladu se zadáním práce a vymezením tématu.**

V Hýskově 11. 9. 2015

posudek zpracoval

prof. Vratislav Doubek, Dr.